

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.569.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Krzysztof Piątkowski
Posel na Sejm
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Pośle,

w odpowiedzi na interpelację nr 5406 Pana Posła Krzysztofa Piątkowskiego w sprawie realizacji programów opieki wytchnieniowej w województwie lubelskim, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Celem ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 1848, z późn. zm.) było utworzenie funduszu celowego ukierunkowanego na wsparcie społeczne, zawodowe, zdrowotne lub finansowe osób z niepełnosprawnościami. Zadaniem funduszu celowego jest finansowanie nowych zadań oraz form wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Zgodnie z art. 6 ustawy o Funduszu Solidarnościowym, środki Funduszu przeznacza się na realizację programów rządowych i resortowych, o których mowa w art. 7 ust. 1 i 5, w tym obejmujących realizację zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami¹. Na tej podstawie w 2019 r. powstał Program „Opieka wytchnieniowa”, skierowany do dzieci i osób z niepełnosprawnościami, których członkowie rodzin lub opiekunowie wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swojej wiedzy i umiejętności w jej sprawowaniu.

Podstawą prawną resortowych programów Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej pn. „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego oraz „Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych jest art. 7 ust. 5 ustawy o Funduszu Solidarnościowym, zaś źródłem ich finansowania są środki ujęte w projekcie planu finansowego Funduszu, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.

Głównym celem usługi opieki wytchnieniowej świadczonej w ramach ww. programów jest odciążenie członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami zaangażowanych na co dzień w sprawowanie opieki nad osobami niepełnosprawnymi, poprzez udzielenie im wsparcia w wykonywaniu codziennych obowiązków opiekuńczych i zapewnienie im w tym zakresie czasowego zastępstwa. Dzięki temu wsparciu zyskują oni czas, który mogą wykorzystać zarówno na odpoczynek czy regenerację, jak i załatwienie niezbędnych życiowych spraw. Usługa opieki wytchnieniowej może służyć również zabezpieczeniu

¹ Fundusz Solidarnościowy jest państwowym funduszem celowym, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. Fundusz Solidarnościowy ma na celu m.in. wsparcie społeczne, zawodowe, zdrowotne oraz finansowe osób z niepełnosprawnościami. Fundusz Solidarnościowy wspiera również działania w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Zasady funkcjonowania Funduszu Solidarnościowego określa ustawa o Funduszu Solidarnościowym, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2019 roku, a zasadniczym źródłem jego finansowania jest danina solidarnościowa. Zapłaty daniny solidarnościowej dokonują co roku osoby fizyczne, których dochody w danym roku podatkowym przekraczają 1 mln zł. Wysokość daniny solidarnościowej wynosi 4% nadwyżki tej kwoty. Przychodami Funduszu Solidarnościowego są również m.in. obowiązkowe składki na Fundusz, do których stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące obowiązkowych składek na Fundusz Pracy.

potrzeb osób z niepełnosprawnościami w sytuacji, gdy opiekunowie z różnych powodów nie mogą wykonywać swoich obowiązków.

Programy Funduszu Solidarnościowego w zakresie opieki wytchnieniowej realizowane są od 2019 r. w ramach rocznych edycji. Wysokość środków Funduszu, liczba podmiotów realizujących programy oraz liczba ich beneficjentów corocznie wzrasta. Zrealizowane w latach 2019 - 2024 edycje Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego, a także Programu „Opieka wytchnieniowa” - edycje 2021 - 2024 dla Organizacji Pozarządowych, tj. dla podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 2 oraz ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2024 r. poz. 1491, z późn. zm.), pozwoliły na zwiększenie zakresu i zasięgu realizacji usług opieki wytchnieniowej. Do czasu uruchomienia ww. programów tylko nieliczne organizacje pozarządowe oraz jednostki samorządu terytorialnego oferowały członkom rodzin i opiekunom osób z niepełnosprawnościami pomoc w formie opieki wytchnieniowej.

Od rozpoczęcia realizacji programu wzrosła zarówno liczba osób objętych wsparciem organizowanym przez samorządy – z 2 079 (pobyt dzienny: 1 867; pobyt całodobowy: 212) w 2019 r. do 18 471 (pobyt dzienny: 14 785; pobyt całodobowy: 3 686) w 2023 r. Oznacza to blisko 9-krotny wzrost osób korzystających z programu. Zwiększył się również zasięg terytorialny programu: w 2019 r. roku uczestniczyły w nim 324 gminy i powiaty, a w 2023 r. już 1071 jednostek samorządowych (ponad 3-krotny wzrost). Od 2021 r. Program realizowany jest również przez organizacje pozarządowe, które w 2021 r. wsparciem objęły 3 565 osób (pobyt dzienny: 2 578; pobyt całodobowy: 987), a w 2023 r. już 6 195 osób (pobyt dzienny: 4 073; pobyt całodobowy: 2 122). W przeciągu dwóch lat liczba beneficjentów programu wzrosła zatem 1,7-krotnie.

Na wzrost popularności programów wpływ miało przede wszystkim zwiększanie nakładów finansowych z funduszu, przeznaczonych na ich realizację z 23 654 tys. zł w 2019 r. (na program realizowany przez samorząd lokalny), do 205 000 tys. zł w 2023 r. (na program realizowany przez samorząd lokalny: 150 000 tys. zł, a na program realizowany przez organizacje pozarządowe: 55 000 tys. zł), a co za tym idzie zwiększenie liczby podmiotów biorących w nich udział.

Łącznie w 2023 r. pobyt dzienny zorganizowały 1 034 gminy/powiaty, oferując usługi wytchnieniowe dla 3 330 dzieci oraz 11 455 dorosłych, w tym dla 7 423 osób w wieku 60 lat i starszych (osoby te stanowią ponad 50% osób korzystających z usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego), realizując wsparcie w wymiarze 617 478,08 godzin dla dzieci oraz 2 094 681,2 godzin dla dorosłych.

Pobyt całodobowy zorganizowało 255 gmin/powiatów, oferując usługi wytchnieniowe dla 276 dzieci i 3 410 dorosłych, w tym dla 2 472 osób w wieku 60 lat i starszych (członkowie tej grupy stanowią ponad 67% osób korzystających z usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego), realizując 3 467 dni (w dobach) wsparcia dla dzieci oraz 44 406 dni wsparcia dla dorosłych.

Wysokość środków przekazanych na Program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2023, zgodnie z zawartymi umowami wyniosła 152 682,6 tys. zł (koszty zadania: 149 246,7 tys. zł + koszty obsługi: 3 435,9 tys. zł).

W związku z prośbą o przedstawienie informacji o zasięgu programu realizowanego przez Jednostki Samorządu Terytorialnego, w załączeniu przekazuję tabele obrazujące, które gminy/powiaty w województwie lubelskim otrzymały środki w ramach programu w roku

2023 i 2024 r. - wraz z informacją o przekazanych środkach Funduszu Solidarnościowego oraz liczbie osób z niepełnosprawnościami, które zostały objęte usługami opieki wytchnieniowej.

W załączeniu przekazuję też tabelę pn. OW-2023-JST obejmującą dane ze sprawozdań z usług wytchnieniowych, świadczonych przez gminy lub powiaty w 2023 r. Tabelę sporządzono na podstawie sprawozdań przekazanych przez wojewodów do Ministra w 2024 r. Uwzględniono w niej środki przekazane wojewodzie oraz wykorzystane, pomniejszone o zwroty z Funduszu Solidarnościowego, dokonane po zakończeniu realizacji programu.

Program „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024 realizowany był przez 1448 gmin/powiatów, a wysokość dotacji z Funduszu Solidarnościowego przeznaczona na ten cel wyniosła 190 000 tys. zł. W przypadku danych dotyczących usług wytchnieniowych zrealizowanych w 2024 r., informuję, że wojewodowie składają Ministrowi sprawozdania końcowe z realizacji programu do 10 lutego 2025 r. Tym samym, w załączonej tabeli pn. OW-2024-JST zebrano informacje nt. planowanych wskaźników oraz środków przekazanych wojewodom na realizację usług wytchnieniowych przez jednostki samorządu terytorialnego w 2024 r.

Informuję, że Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie dysponuje danymi dotyczącymi liczby uczestników programu powyżej 60. roku życia, z podziałem na każdą gminę, a jedynie w ujęciu całego województwa. W 2023 r., w przypadku województwa lubelskiego, były to 553 osoby powyżej 60. roku życia z 1049 osób. Osoby w wieku 60 lat i starsze stanowiły więc 52,72 % wszystkich uczestników w ramach pobytu dziennego i 82,61% wszystkich uczestników w ramach pobytu całodobowego (95 osób powyżej 60. roku życia z ogółu 115 osób).

Decyzja o przystąpieniu do programu leży po stronie danej Jednostki Samorządu Terytorialnego.

W związku z prośbą o przedstawienie informacji o zasięgu programu realizowanego przez organizacje pozarządowe, w załączeniu przekazuję tabele pn. OW-2023-NGO oraz OW-2024-NGO, zawierające szczegółowe dane dotyczące podmiotów działających na obszarze województwa lubelskiego, które otrzymały środki w ramach programu w 2023 oraz 2024 r. wraz z informacją o przekazanych środkach Funduszu Solidarnościowego oraz liczbie osób z niepełnosprawnościami objętych usługą opieki wytchnieniowej. Jednocześnie informuję, że Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie dysponuje szczegółowymi danymi dotyczącymi liczby uczestników powyżej 60. roku życia w odniesieniu do programu realizowanego przez organizacje pozarządowe.

W Programie „Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych – edycja 2023 udział wzięło 76 organizacji pozarządowych, obejmując usługami opieki wytchnieniowej 4 292 osób z niepełnosprawnościami w ramach pobytu dziennego (w tym: 3 269 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem równoważnym i 1 023 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności) oraz 2 207 osoby z niepełnosprawnościami w ramach pobytu całodobowego (1 816 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem równoważnym i 391 dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności).

Kwota dofinansowania środków Funduszu Solidarnościowego przekazana 76 organizacjom pozarządowym wyniosła, zgodnie z ofertą, 54 280,9 tys. zł. Z kolei Program „Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych – edycja 2024 realizowany był przez 137

organizacji pozarządowych, które otrzymały dofinansowanie z Funduszu Solidarnościowego w łącznej kwocie 73 958 tys. zł.

19 grudnia 2024 r. ogłoszono listę rekomendowanych wniosków w ramach programu resortowego „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025. Zaakceptowano wnioski 1620 gmin lub powiatów na łączną kwotę 204 982 tys. zł (wraz z kosztami obsługi). Z kolei 17 stycznia 2025 r. ogłoszono listę zatwierdzonych ofert wraz z kwotą przyznanych środków Funduszu Solidarnościowego w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych - edycja 2025. W ramach programu dofinansowano 180 podmiotów na łączną kwotę: 79 705 tys. zł.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

Lista załączników:

1. Excel – Tabela OW-2023-JST
2. Excel – Tabela OW-2024-JST
3. Excel – Tabela OW-2023-NGO
4. Excel – Tabela OW-2024-NGO